
FILM BESPREKING

Gerrie Hendriks, SPV GGZ Ingeest

Black Swan

*Speelfilm van Darren Aronofsky met in de hoofdrol Nathalie Portman
Draait vanaf februari 2011 in de bioscoop en is via internet al op DVD te koop.*

Black Swan wordt een balletthriller genoemd. Het is een groteske film voor het grote publiek. De film gaat over Nina, een ballerina die haar leven geeft voor de dans. Ze hoopt op de dubbelrol in het Zwanenmeer, de witte en zwarte zwaan. Nina is een brave perfectionistische jonge vrouw zonder sociaal leven die samen leeft met haar verzuurde moeder. Haar kamer oogt als een kinderkamer met vele roze knuffels. Haar moeder waakt letterlijk over haar. Ze beschadigt zich door zich te krabben, voornamelijk in haar slaap. Dit leidt er toe dat haar nagels tot bloedens toe worden afgeknipt. Het dansen op dit niveau vergt zoveel van haar lichaam dat de pijn voelbaar is.

De rol van witte zwaan is haar op het lijf geschreven, perfect maar koel en ingetogen. De zwarte zwaan is echter wulps en sensueel. De choreograaf twijfelt of ze de zwarte zwaan kan dansen en daagt haar uit die kant van zichzelf te laten zien. Haar concurrente Lilly heeft alles van de zwarte zwaan, ze gaat uit, blowt, flirt en straalt sensualiteit uit. Nina wordt door haar aangetrokken maar voelt zich ook bedreigd door Lilly. Het lukt Lilly de andere kant van Nina naar voren te laten komen maar daarmee gaat het ook mis. Nina raakt verstrikt in een angstaanjagende wereld van dissociatie en paranoia en houdt zich amper staande.

We zien in deze film de competitieve danswereld die zijn tol eist. We zien de angstige, naar perfectie strevende en obsessieve Nina ten onder gaan aan dezelfde eigenschappen die haar laten presteren. "Loslaten" zegt de choreograaf steeds weer tegen haar, "laat je gaan". Dat is nu net datgene wat ze niet kan en als ze het uiteindelijk toch doet danst ze weliswaar een perfecte witte en zwarte zwaan maar ze is zichzelf volledig kwijt en bezwijkt.

Het is een publieksfilm, gewoonlijk niet mijn voorkeur, gemaakt om de kijker mee te slepen. Dat is gelukt, er zit veel waanzin in deze film die goed in beeld wordt gebracht. De regisseur gebruikt de nodige effecten om de spanning erin te houden. Het *Zwanenmeer* is een klassiek ballet met alles erop en eraan en dat leent zich goed voor deze film. De aanzwellende muziek, opzwepende pirouettes en zich vervormende beelden maken deze film tot een soms bloedstollende ervaring.

Deze film deed mij denken aan het vroege werk van regisseur Roman Polanski, *Le Locataire en Repulsion*. Films die ik heb gezien toen ik nog maar net in de psychiatrie werkte. Ze hebben mij geholpen te begrijpen hoe angstig een psychose kan zijn. Wellicht heeft *Black Swan* hetzelfde effect.

Niet zonder jou

*Documentaire van Peter Lataster en Petra Lataster-Czisch
84 minuten, draait momenteel [februari 2011] in enkele filmhuizen o.a. het
Ketelhuis in Amsterdam en komt in de loop van dit jaar op televisie.*

Niet zonder jou is een documentaire over een hoogbejaard kunstenaarsechtpaar. We zien een intiem portret, zonder gêne gefilmd door de zoon en schoondochter van het echtpaar. Soms zien we ze letterlijk in hun naaktheid. Ze slijten hun dagen in een traag ritme en delen nog steeds de liefde voor de kunst en tuin. Ze genieten van een vogel en bekijken de foto's die zij ooit heeft gemaakt. Hij zit nog elke dag achter een schildersdoek en weet met een enkele strek iets neer te zetten. We zien ze liefdevol en kibbelend met elkaar omgaan.

In de loop van de documentaire begrijp je als kijker dat zij terminaal ziek en dementerend is. Ze heeft veel pijn. Hij is weliswaar gezond maar slecht ter been en slechthorend. Gedurende de anderhalf jaar dat ze worden gevolgd door de camera zijn we getuige van de voortschrijdende aftakeling en uiteindelijk volgt het definitieve afscheid. Indrukwekkend zijn de momenten waarop ze elkaar eigenlijk al kwijt zijn. Hij verstaat haar niet goed en zij begint de greep op de werkelijkheid te verliezen.

De documentaire is liefdevol gemaakt en geeft een prachtig beeld van het naderende einde en hoe dit echtpaar zich daaraan aanpast. Als kijker vraag je jezelf voortdurend af "hoe zal het mij vergaan als ik hoogbejaard word?" Je hoopt maar dat het laatste jaar net zo liefdevol zal zijn. Dat is misschien wel de grootste verdienste van de documentaire, dat je als kijker je zo kunt identificeren met dit realistische verhaal.